

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrséért nem vállal.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Két igazság.

A koalíciós kormányzástól alaposan kiábrándult az ország; hanem azért Apponyi szombati beszédjére meg kellett dobbannia minden magyar szívnak.

Olyan volt Apponyi beszédje, mint egy tárogatón eljátszott gyönyörű kuruc kesergő. Az ember úgy érzi, hogy megtekelik a szíve keserőséggel, kicsordul a könnye — de hát mindez hiába. Tul vagyunk a trencsényi csatán, tul a majtényi fegyverletételen, most már csak panaszkodni lehet, de annak sincs valami sok értelme. Vissza nem tér, a mi elmúlt — s Apponyi legszebb beszédje sem tudja meg nem történné tenni azt a csúf marakodást, mely Justh Gyula fokosának vezérmotívumai mellett a koalíciós időszakot lejáratta és mindenféle nimbuszától tökéletesen megfosztotta.

Más időkben még nagyobb hatása lett volna Apponyi beszédjének. Így is bizseregni kezdett hatalmas okfejtésére, gyönyörű szavaira nem egy ellanyhult magyarnak a vére. Bizonyos, hogy az új véderőtörvény közjogilag további visszatesést jelent, hogy a pénzügyi áldozatok,

melyek vele járnak, horribilisak, hogy katonai szempontból is sok kifogás alá esik. De mit érünk vele, ha ez mind igaz is? Ki tud segíteni rajta?

Az obstrukció semmi esetre sem.

Láttuk, hová vezet az obstrukció. Ugyanott vagyunk, a hol voltunk a Széll ellen megindult nagy obstrukciós harc elején, azzal a különbséggel, hogy akkor lényegesen kevesebb áldozattal csinálhattuk volna meg a katonai létszámemelést. Azóta megnőtt a kiéheztetett hadsereg étvágya — s a mi nem csekély dolog, ezt a fokozott étvágyat a koalíció által két százalékkal fölemelt kvóta arányában fogjuk már lecsillapítani. A multakból tanulva, nem nehéz elképzelni, hogy ha még egyszer győzni talál az obstrukció, győzelmével megint nem tud mit csinálni, mint hogy még két százalékkal megjavítja kvótaemelési rekordját s akkor még rosszabb katonai javaslatokat kell lenyelnünk.

A katonai reformok elől kitérnünk nem lehet. Tökéletesen igaza van a honvédelmi miniszternek, mikor azt vitatja, hogy manapság a hadsereg nem fényűzés, hanem az okos készenléhez szükséges

erő. Két év előtt csak egy hajszál választott el bennünket a háborútól, az ezredek — jól tudjuk — készen tartották a mozgósításhoz az összes iratokat és felszereléseket s jóformán csak az utolsó percben maradt el a távirat, mely ezt a hatalmas gépezetet mozgásba hozni volt hivatva... Kerekedhetik még olyan förtéget, hogy csak a hadsereg ragadhat ki bennünket belőle, figyelmeztet a honvédelmi miniszter s ha nincs kizárva a vihar, lelkiismeretlen könnyelműség nem készülni rá.

Igaza van Hazainak, mikor a létszámemelést sürgeti s igaza van Apponyinak is, mikor a nemzet jogainak érvényesítését sürgeti. A két sürgető igazság közt azonban van egy lényeges különbség: Hazai igazsága mögött ott van a megvalósításhoz szükséges erő, Apponyi igazsága mögött pedig ez az erő csak volt. Fuit. Mikor volt, nem engedték érvényesülni; most pedig hiába hívják vissza, akár a tavalyi havat. Aki kíváncsi rá, hogy hová lett, kérdezze meg Justh Gyula politikai előrelátását, vagyis inkább a fokosát.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Néang-Szu elbeszélése.

Uram, én a te szolgálód vagyok. A cselédek kinyitották előttem házádnak kapuját és én itt vagyok előtted, én Néang-Szu, a rövidbaju, alázatos khmer leány.

Phnom-Barek lakosai azt mesélték nekem, hogy Phnom Pénhbe egy luk-zák-pi (hadnagy) érkezett, aki a mi nyelvünket beszéli és aki nem átallta meghallgatni bennünket, szegény cambodgéiakat. Akkor így szóltam apámhoz, Thas-Szomhoz:

— Fogj be szekerembe, óh, apám és vigy engem a király városába.

Látod, Thas-Szom ökrei ott állnak a kerted rácsozata előtt. Te azt kérde, hogy mit akarok tőled? Azt hiszed, könyörögni jöttem hozzád, kérni, hogy adjál pár piasztert nekem? Nem vagyok koldus, ó, uram és mind a rizsföldek, az én családomé. Tedd vissza ruházatot zsebébe a pénzedet és hallgass meg. Azt akarom tőled megkérdezni, nem-e találkoztál a franciák országában az én urammal?

Ő is csak luk-zák-pi volt, mint te és ő idejött khmer országba, ő is értette a mi nyelvünket és le tudta rajzolni a mi írásunk jeleit.

Hogyan tudhatta mindezt? Talán egy másik elmúlt életében kambodgeli herceg volt és ennek a régi életnek az emlékei még nem törölték ki egészen emlékezetéből.

Törvényeinkhez híven feleségül vett és csuklómra erősítette a papaya fa virágiból font karkötőt. Aztán magával vitt phnom-phéni házába. En féltém tőle, mert az öreg asszonyok ott lenn a piacon irtózatot dolgokat meséltek a franciákról. De ő édes szavakat mondott nekem, Kaun Krábej-nek (kis bivaly) nevezett, mint az anyák az ő gyerekeiket és a félelem elhagyta az én szívemet.

Szerettem. Orlése üdítő volt, a hangja zengzetes és szomorú, a szemei komolyak voltak s a tekintete lebilincselő. Szerettem. Régi énekes regéket olvasott fel nekem, tudós franciák másolták le templomainkban. A tűzerek odajöttek estéknél a verandára és gitár és roneatt (bambuszából készült xylophone) kísérete mellett énekeltek khmer-dalokat. S papjaink odáültek az ágya szélére és teáztak vele.

Mindig és mindig csak piasztereket adott nekem és én úgy öltözködtem, mint egy herceg.

Köntöseim selyemből voltak, minden ujjamon aranygyűrűk s ragyogó karkötők a csuklómra és a bokáim felett. Egy hintót vett nekem és két fekete lovat és minden áldott nap alkonyat idején végighajtottam a csatorna

mentén a kampti uton, a tonlé-sapi hidakon, akárcsak egy francia asszony. Boldog voltam és népem asszonyai dicsőítettek, hogy ily bőkezű nagy ur a férjem.

Akkor jött az áradás ideje. Távol országokban, a hol a Nagy Folyam forrásai vannak, megdagadtak a folyók és patakok. A Nagy Folyam sárga hullámai ellepték a város környékét; a tonlé-sapi zuhatag, mint egy kilőtt nyíl, rohant a Nagy Tó felé, hol az Angréa-Nokor romok vannak s a szent város. Es khmer országban nem esett eső és testvéreim ezrével haltak el. Az én nagy, jó uram is lázba esett és a tűzerek bevitték a betegek házába (kórház).

Ebben a házban két hónapig feküdtem és a halál és az örület leselkedtek körülöttem. Akkor tudtam meg, hogy drágább nekem, mint az apám és mint az anyám és mint a két szemem világa. Az ágya mellé terítettem gyékényemet és ott feküdtem minden éjjel, hallgattam, hogy az ő nyelvén érthetetlen dolgokat suttog és talán az ő isteneihez fohászok. Nappal egy sarokba kuporodtam és jöttek a francia doktorok betegágyához, hogy megszabadítsák testét a sorvasztó kórságtól.

Es én azt mondtam nekik:

— Ó, tudós nagy urak, adjatok neki egy italt, hogy visszatérjen az emlékezeté; én a felesége vagyok s ő elfelejtette, hogy szeretett s még az arcomat sem ismeri meg.

KIRÁLY

ÜDÍTŐ és BORVIZ

mindenütt kapható

1/2 liter 5 krajcár, 1 liter 10 krajcár.

898 B

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 17.

Kabos Ferenc alelnök 10 órakor nyitja meg az ülést.

Jegyzők: Nyegre László, Szász Károly és Lovász Márton. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bejelenti, hogy Pajzs Gyula 6 heti szabadságot kér.

A Ház megadja.

A beérkezett kérvények és irományok bemutatása után

Székely Ferenc igazságügyminiszter be-
terjeszti a vámvonalon át behozott dohány és
dohánygyártmányok után fizetendő engedélyil-
leték megváltoztatásáról szóló javaslatot.

Abrahám Dezső a házszabályokhoz kér
szót. Hivatkozik a házszabályok 204-ik §-ára,
mely az ellenzék jogait is hivatva lenne meg-
védeni. Kéri tehát, hogy a betérjesztett és el-
mondott 59 interpelláció, melyek még ma is
várnak elintézésre, dacára annak, hogy több
már idejét multa, végre ily értelemben elintéz-
tessenek. Felolvassa Kovács Gyulának a törzsd-
reform tárgyában, ugyancsak Kovács Gyulának
a cukorkartell és Lengyel Zoltánnak az új egye-
temek felállítás tárgyában betérjesztett inter-
pellációit.

Elnök: Az interpellációk indokolása a
házszabályok értelmében nem tartozik a fel-
szólalás keretébe.

Abrahám Dezső: Folytatja az interpellá-
ciók felolvasását.

Elnök: Tiltakozik ily hosszadalmas felol-
vasás ellen.

Hock János: Meg akarja győzni a tul-
oldalt.

Nem felelt egyikük sem és én nem jaje-
szkeltem többé, nehogy zavarjam őket.

Egy napon két tűzér megragadta az én
uramat, egy hordágyra fektették és elvitték a
folyó irányában. Úánuk szaladtam és láttam,
hogy egy kapal-ra, egy tüzelő hajóra tették.
Velük együtt én is felszálltam a kapalra és azt
kérdeztem tőlük:

— Hová viszitek az én uramat?

— Ó, luk-zák-pi felesége — felelték — a
te urad visszatér az ő francia hazájába. Gyere
velünk, mindjárt indulunk.

En letérdeltem a férjem mellé, megcsó-
koltam torró kezét és így kiáltottam:

— Uram, uram, mondd, visszajössz Néang-
Szuhoz?

Felém fordította szomorú szeméit és hal-
kan nyöszörgött. Láttam, nem ismer meg. Es
akkor én elhagytam a hajót, kendőmbe rejtve
arcomat, honnét csak úgy patakzottak a köny-
nyek. Es visszatértem a Phnom-Bazékba.

Te, aki a franciák országából jössz, nem
találkoztál ott lenn az én urammal? Vajjon tu-
dod-e, hogy visszanyerte-e egészségét, emléke-
zetét? Mit mondasz? . . . Láttad? Lehetséges
volna? Beszél nekem rólam? . . . Nem! . . .
O, jaj! . . . Elfelejtett! . . .

Es mégis visszajön! En tudom, hogy visz-
szajön és várom. A szapik megövendölték,
hogy visszajön.

De ime hallom, hogy atyám, Tas-Szom
hiv . . . Bocsásd meg, hogy oly sokáig beszél-
tem bánataimról, reményeimről.

Rabszolgád vagyok uram! . . . Vedd e
lótusz-virágokat, a Phném bazeki tó környékén
szedtem, az én uram szerette a lótuszt . . .

Emile Nolly.

Barabás Béla: Nyomassák ki, hogy lássa
az ország, mit csinál a kormány!

Abrahám Dezső: Ki vannak ugyan
nyomva, de csak a legszűkebb körben szét-
osztva, pedig az országnak is kellene tudnia,
hogy mi történik itt a Házban. Folytatja az
interpellációk felolvasását.

Elnök harmadszor figyelmezteti, hogy
nincs joga felolvasásokat rendezni.

Hencz Károly: A koalíció is 135 napig
várt az interpellációk elintézésével. Mért nem
olvasták fel akkor azokat?

Justh János: Hát olvassák fel most
azokat!

Vértán Etele: Ha a miniszterek nem tesz-
nek eleget közelességüknek, figyelmeztetni kell
őzük rá.

Abrahám Dezső: Az 59 interpelláció
felolvasása után kéri, hogy respektálják az el-
lenzék érdekeit is a miniszterek és a tör-
vényes 31 napon belül intezzék el az interpel-
lációkat.

Elnök: Kijelenti, hogy az interpellációk
elintézését meg fogja sürgetni a kormánynál.

Khuen-Héderváry Károly miniszterel-
nök: Igéretet tesz, hogy az interpellációkra rö-
viden válaszolni fog. A sürgetés nem indokolt,
mert a mult kormány is 150 interpellációt ha-
gyott elintézetlenül. Mult héten már választott
14 interpellációra és a többit is rövidesen el
fogja intézni.

Vértán Etele: Mikor, amikor már meg-
buktak?

Beck Lajos: Nem lesz idejük rá!

Elnök: Következik napirend szerint a
véderőjavaslatok folytatólagos tárgyalása.

Gedeon Aladár: A javaslattal általában
foglalkozván, hibáztatja a tervezett létszámeme-
lést. A hadseregnél nem annak nagysága a
fontos, hanem, hogy az nemzeti legyen. Utal a
japánok példájára, ahol nemzeti érzésben nevelt
és ettől áthatott hadsereg mily fényes ered-
ményeket tudott produkálni. Részleteket olvas
fel azokból a könyvekből, melyek tankönyvei
a törzstiszt jelöltek iskolájának.

Hosszasan foglalkozik a törzstisztképzéssel
és a létszámemelés kérdésével.

A javaslatot nem fogadja el és határozati
javaslatot nyújt be a nemzeti követelések tel-
jesítése érdekében.

Hazai miniszter beszéde.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Ref-
lektálván a szónok beszédére kijelenti, hogy
nincs Európában oly állam, mely állig ne fegy-
verkezett volna. Es nekünk, ha a körülöttünk
lévő és bennünket fenyegető szuronyerdő ellen
védekezni akarunk, kötelességünk ez ellen ha-
sonló fegyverkezéssel élnünk.

Fe kiáltások a baloldalon: Hahó! Hahó!
Nem oly veszélyes a dolog.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Mert
ma már a háboru nem lovagi játék, mint volt
annak előtte, hanem komoly, súlyos harc, a
technika vívmányainak harca a technikai vív-
mányok ellen.

Foglalkozni kíván az antimilitarizmus esz-
méjével és azon felfogással, mely a béke leg-
nagyobb biztosítékát a fegyverkezésben látja.

Az antimilitarizmus eszméjének propagálói
az örök békebarátai, a szociálisták, akik egy
új társadalmi rend megcsinálásán dolgoznak és
azok, akik a fegyverkezés ellen gazdasági ér-
veket hoznak.

Pedig igaz az a latin közmondás, mely
azt mondja: Si vis pacem, pera bellum! Mert
ma, amidőn a szomszéd államok állig felfegy-
verkezve őrzik függetlenségüket, hazájának el-
lensége az, aki a teljes lefegyverkezést kí-
vánja. Mert a béke legfőbb biztosítéka — ad

dig míg gazdasági téren léteznek vámhatárok
— a fegyveres hadsereg.

A hadszervezetek ismertetése során ki-
mutatja, hogy az összes eddigi hadrendszer-
tipusok: a kasztrendszer, a hűbériségi viszonyon
alapuló hadsereg s a conscriptionalis szervezet:
mind a kulturális és gazdasági élet rovására
működtek s ezért hálát kell adnunk, hogy a
jelenlegi általános védkötelezettségen alapuló
szervezet nemcsak jogi szempontból, hanem
kulturális tekintetben is tökéletes, mert nevelni,
analfabétákat írásra, olvasásra tanítani képes.
A hadsereggel nemzeti szempontból kíván fog-
lalkozni. Kijelenti, hogy az oly lényeges kérdés,
mely fölött átsiklani nem lehet. (Helyeslés bal-
oldalon.) Figyelmezteti az ellenzékiet, hogy ez
a taktika, melyet a nemzeties eszmény meg-
valósítására folytatnak, éppen saját törekvésün-
ket abadályozza meg.

Míg azonban Apponyi szerint a hadsereg-
nek kettős feladata van; a népnevelés és a
honvédelem, addig a szóló a hadseregek csak
egy főfeladatát ismeri a haza védelmét. (He-
lyeslés a jobboldalon.) Reflektálni kíván az
ellenzék vezérszónokok beszédére. Részletesen
magyarázza a reformjavaslatnak az altisztekre
vonatkozó szakaszát, melyet Apponyi Albert
homályosan fogalmazottnak mondott. Kéri az
ellenzék, hogy szavazza meg a 11 millió
ujonctöbbletet s akkor megszűnnek azok a szá-
zólalagos méltánytalanságok, melyek e szá-
zszázban találhatók. Az ellenzéknek arra a kifogá-
sára, hogy a honvédség nem tesz honvédeksüt,
azt kéri, hogy a képviselő urak tettek-e kép-
viselő esküt? Nem tettek és mégis betartják az
ország törvényeit. (Helyeslés jobbról.) A kétéves
katonai szolgálatról — melynek apaságát a
saját részéről elismeri, bár az ellenzék »korcs-
szülött« nek nevez.

Benedek Béla: Korcszülött, mert sok
az apja.

Hazai Samu: A kétéves szolgálatot a ja-
vaslott formában helyesnek tartja s röviden
kifejti, hogy a kétéves szolgálatot mért nem
lehet általánosítani. Tulzottnak mondja az
ellenzék azon aggodalmait, melyek a hadügyi
költségeket improduktív kiadásoknak tartja. A
hadseregbe fektetett tőke nem vész el, csupán
a kamat vész kárba, amidőn a hadseregben
szolgáló egyének nem fizetik polgári adójukat.
A többi államok hadiköltségeivel párhuzamba
állítva, kimutatja, hogy a monarchia katonai
költségei nem lépik túl a takarékoság hatá-
rait.

Désy Zoltán: A szónokláshoz nem ért
a miniszter ur.

Hazai Samu: Meghajlom az ítélet előtt.
(Derültlég.) De egyet megjegyzek. Petőfi egyik
versében egy jelzőt használ a tanárookra. Ezek
a tanárok nekem kitűnő adtak a matézis-
ből, de ez nem baj. Azért én kész vagyok az
én számadataimat a képviselő ur adataival
együtt egy bíróság elé állítani; döntsön az a
bíróság afelett, kiknek a számadásai jobbak.
(Helyeslés jobbról. Kiáltások balról: Már megint
egy bíróság.) Bizonyítja azután, hogy csakis erős
hadsereggel lehet az országot megvédelmezni.
Nagy, vitézi eszmények csak a multban voltak
döntő jelenségek a harcban.

Manapság, midőn nagy és jó hadseregek
állanak egymással szemközt, a kicsiny, de jó
hadsereg teoriája sem állhat meg. Senki sem
fog megjedni attól, hogy ellenünk háborút in-
ditson, ha nem tudja, hogy itt nagy és erős
hadseregre talál. És minden béke-esztendő sok-
kal nagyobb eredményeket produkál, mint
amely károkat egy esetleg elveszett háboru —
erős hadsereg birtokában — közgazdasági té-
ren okozhat. (Ellentmondások a baloldalon.
Felkiáltások a jobboldalon: Ez csak igaz! Zaj.)

Horváth Gyula: Vagyis, aki az osztály-

Telefon 8.

Gyümölcs-szállításhoz való **kosarakat** nagyban és
kicsinyben, **friss töltésű** mindennemű **gyógy-**
és ásványvizeket csakis

JANKY ANTAL
utódánál **szerezhet be.**
Telefon 8.

sorsjátékban biztosan akar nyerni, az ne vegyen sorsjegyet!

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Az általános 2 éves szolgálatról szólván, megemlíti, hogy azoknak, akik eddig három évig szolgáltak — látva azt, hogy vannak, akik 2 hónapos póttartalék állományban vannak — keserűséggel voltak eltelve az általános védkötelezettséggel szemben, de most, miután ez a javaslat csak nagyon fontos és ritka esetekben alkalmazható a póttartalékba való helyezést, ezeknek szívéből is el fog tűnni a keserűség. Meg van róla győződve, hogy milliók és milliók várják ezen javaslat megvalósítását, amelynek elfogadását ő is kéri. (Nagy taps és éljenzés a jobboldalon. Khuen Héderváry és Székely miniszterek és sokan mások odamennek Hazaihoz és melegen üdvözlöik.)

Enők 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Az előzők jelentik, hogy 20-nál több képviselő zárt ülést kért, amit el is rendelt.

Az ülés megnyitása után elsőnek **Benedek János** szólt fel. Fájdalommal konstataálja, hogy Tisza Kálmán gróf az árpádi diszgyűlésen az ellenzék harcáról ócsárlólag és lekicsinyítőleg nyilatkozott. A beszéd alatt óriási kavargás tört ki. Az ellenzék a padot verve, tiltakozik a munkapárt ilyen magatartása ellen. Benedek a nagy zajban alig képes befejezni beszédét, amikor kijelenti, hogy a kormánypart magatartása hajtja élethalálharcba az ellenzékét.

Antal Géza azt hiszi, hogy a munkapárt véleményével azonosítja magát a Tisza kijelentésével.

Ujabb láрма és zaj.

Tisza Kálmán: Menjünk ki, ne hallgassuk ezt tovább.

A munkapárt egy része, Tiszával élén, eltávoztak a teremből.

Justh Gyula: Az ellenzéken esett sérelem orvoslása nélkül nem tárgyalhat tovább a Ház.

Nyílt ülés vette kezdetét ezután.

Tisza Kálmán részletesen ismerteti ezután az árpádi esetet.

Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Tisza ma beszél. A képviselőház tegnapi ülésén kellett volna gróf Tisza Istvánnak felszólalnia, miután azoban fia ifj. gróf Tisza István nagyváradi balesete miatt a grófnak szombaton el kellett utaznia a fővárosból, az ülés jórészt pedig Hazai Samu honvédelmi miniszter beszéde foglalta le, Tisza István csak a mai ülés elején fog a véderőjavaslathoz hozzászólni.

Az új békésvármegyei főispán installációja. Gyuláról jelentik: **Ambrus Sándor** békésvármegyei alispán szombaton Budapesten volt, a hol id. **Kéry Gyulával**, Békésvármegye új főispánjával abban állapodtak meg, hogy a főispánt installáló rendkívüli közgyűlés július 31-én lesz a gyulai vármegyei házában.

A miniszterelnök Kecskeméten.

Gróf **Khuen-Héderváry** Károly miniszterelnök **Székely** Ferenc igazságügyminiszter és harminc képviselő kíséretében Kecskemétre érkezett vasárnap délelőtt. A miniszterelnököt **Kada Elek** polgármester várta az állomásnál s végigkálauzolta a városon, amely még most is a pusztulás szomorú képét mutatja. A miniszterelnök megilletődve szemlélte a földrengés rettenetes pusztításait s több ízben kijelentette, hogy a kormány minden lehetőt meg fog tenni a lakosság segítségére. A miniszterelnök kijelentéseit éljenzéssel fogadták a kecskemétiiek.

Mikor a miniszterelnök megérkezett, a városi tanács élén **Kada** polgármester fogadta. Ő üdvözölte Khuent, aki válaszában kijelentette, hogy rajta lesz, hogy a város újra visszanyerje szép virágzó képét és jólétét, amelyről az egész ország ismerte s a hová a polgárság erőfeszítéséből emelkedett. A beszédek után kocsira ültek s **Khuen Kadával**, **Székely** Ferenc pedig dr. **Kiss János** törvényszéki elnök társaságában hajtatott be a városházára. Előbb megnézték azt a siralmas pusztulást, amelyet a földrengés a városháza épületében okozott, majd felmentek a polgármester fogadószobájába, ahol **Kada** jelentést tett **Khuen**nek a pusztításokról.

— Ez a nép nem jajgat, — mondotta **Kada** — s az igazi sujtottak olyan szerények és szemérmesek, hogy inkább nekünk kell felajánlanunk nekik a segítséget. A legszegényebb néposztályt nem sujtotta a katasztrófa, mert azok most munkához jutottak; az igazi sujtottak azok, akiknek a házuk minden vagyonuk. Összesen 7600 ház rongálódott meg s erre legalább négy millió korona szükséges. Ebben azonban nincs benne a város és a testületek ingatlana, sem a **Ferenc József-kaszárnya**, amelyre egyedül 640.000 korona kell.

A polgármester hangsúlyozta, hogy a lakosság a szerencsétlenség nehéz óráiban nem vesztette el a fejét. A miniszterelnök röviden felelt az előadásra. Kijelentette, hogy a kormány rajta lesz, hogy segítsen a városon.

A társaság kocsikra ült, hogy végighajtsanak a városon. Azokon a helyeken, ahol elérhető módon pusztított a földrengés, kiszálltak. Először a piaristák rendházába mentek, amelyet talán a legjobban sujtott a földrengés. A noviciusok kápolnájában látni legjobban a földrengés irányát, amely északkelet-délunyugati volt. A falak mindenütt kettéhasadva, a nehéz kétszázésterendő boltívek megrepedve s a folyosót csak az tartja, hogy gerendákkal van alátámasztva.

Amikor a társaság újból a városháza elé ért, egy öreg paraszt rámutatott az ott álló **Kossuth szoborra** s így szólt a miniszterelnök felé:

— Az öreg **Kossuthnak**, hála Isten, nem lett semmi baja!

A miniszterelnök mosolygott s bement a városházára.

Itt fogadta **Khuen** a különféle segélykérő testületi küldöttségeket, amely után tanácsülés volt.

Khuen kijelentette, hogy e város kérését egész erejével támogatni fogja.

Székely — **Apponyi** ellen.

Ezután társaság volt a **Royal-szálló** udvarán, amelyen **Khuen** mondta az első felköt-

szöveget **Kada** Elek polgármesterre és a város lakosságára s ugyancsak a polgármestert éltette utána gróf **Ráday** Gedeon főispán. A miniszterelnök még kétszer szólalt föl: a királyt köszöntötte s aztán újból **Kecskemét** városát, amely a függetlenséget nagyra becsüli. Ő kívánja, hogy ennek a függetlenségnek szelleme terjedjen el az egész országban.

De **khuen** feltűnést keltett **Székely** Ferenc igazságügyminiszter felköszöntője. **Khuen** tapintatosan kerülte a politikai kérdéseket, **Székely** pedig egyenesen nekitámadt a koalíciós kormánynak és **Apponyinak**, akinek legutóbbi beszédét kritizálta:

— **Apponyi** támadja a kormányt, — mondotta, — pedig amikor kormányon volt, pártjával megszavazta a közös vámterületet, fölémelte a kvótát s mindent rombadöntött.

Székely mellett úr **Horváth Mihály**, a város **Kossuth**-párti képviselője, aki **khuen** zavartan volt. De megütközve hallgatták a beszédet a többi kecskemétiiek is, akik tudvalevőleg egytől-egyig függetlenségek.

UJDONSÁGOK.

A hadapródiskola évváró ünnepe.

Ma délután folyik le a minden évben eseményszámba menő évváró ünnep a nagyváradi honvédhadapródiskolában. Fényes ünnepség keretében számolnak be a növendékek egy év eredményes munkájáról.

Város szerte élénk érdeklődéssel várják minden évben ezt az évváró ünnepélyt, s az idén is előreláthatólag városunk egész intelligens közönsége fog összegyűlni a hadapródiskola hatalmas termeiben.

Az ünnepély műsora a következő:

I.

1. Felvonulás. — Szabadgyakorlat kéziszerekkel.
2. Lőgyakorlatok. a) Pisztolylövés, b) Gömb-lövés, c) Harcszerű lövés szakaszban, d) Gyalogszakaszharc kerékpáros osztag ellen gyakorló töltennyel.
3. Kerékpározás.
4. Szabadgyakorlat.
5. Vivás. a) Iskolavivás, b) Szabadvivás.
6. Athletika. a) Stafetafutás, b) Diskosdobás, c) Gerelyvetés, d) Súlydobás, e) Rudugrás, f) Magas-és távolságugrás.
7. Sziertornázás. a) Korlát, b) Nyújtó.
8. Ugrások. Tigrisugrás, átvételűs lovon és asztalon
9. Vegyes gula.

II.

1. »Cavalleria Rusticana.« Intermezzo. Mascagni-től. Előadja az intézeti zenekar.
2. Hoffmann meséiből: Egyveleg. — Offenbach-től. Énekli az intézet önkéntes dalárdája.
3. Menuette. — Grieg-től. Előadja az intézet zenekara.
4. Magyar népdalok. — Énekli az intézet énekkara.
5. Mótörinduló. — Rosey-től. Előadja az intézet zenekara.
6. Csatadal. — Hubertől. Énekli az intézet énekkara.

Az ünnepségeket tánc tejezi be a katonazenekar hangjai mellett.

* **Személyi hír.** Dr. **Belopotowsky** Kálmán v. b. t. t., felsz. püspök, káptalani nagyprépost, tegnap este szülőöldjére, Rózsahegyre utazott, hol rokonai körében néhány hetet fog tölteni

* **Villamos felügyelő bizottság** ülése. A városi villamos mű felügyelő bizottsága csütörtökön, július hó 20-án délután 5 órakor a városházán ülést tart.

Eredeti

Chassala szandálok

és angol tennisz cipők kizárólag

REICHARD áruháza

oégnél kaphatók.

115 B

* **Lányi Ede S. J. primiciója.** Megható szertartás folyt le vasárnap reggel 8 órakor a székesegyház Szent József oltáránál. Lányi Ede jézustársasági főlshentelt áldozópap, dr. Lányi József tinnini püspök öccse, mutatta be első szentmiseáldozatát bátyja, Lányi püspök manu-doctorsága mellett. A primicián jelen voltak az ujmisés áldozópap édes anyja, testvérei, roko-nai, *Széchenyi* Jenő apátkanonok, dr. *Kucsera* Ferenc hajdudorogi esperes plébános, dr. *Krü-ger* Aladár, *Mihályi* Ernő és még számosan. Mise közben Lányi Ede megáldoztatta hozzátartozóit, megindító jelenet volt, mikor az édes anya legifjabb gyermeke kezéből vette az Ur testét s a legidősebb mint főlshentelt püspök térdelt mellette. Mise végén az ujmisés pap megáldotta édes anyját, testvéreit s az oltár elé járuló híveket. Lányi Ede S. J. csak pár napot tölthet bátyjánál, Lányi püspöknél, hol-nap, szerdán reggel már vissza kell utaznia rendtársai körébe.

* **Jóváhagyott alapító-oklevelek Özv. Des Echerolles-Kruspér** Sándorné urnó, mint a városi árvaház buzgó tevékenységű elnöknője pár évvel ezelőtt gyűjtést indított s több mint 20 ezer koronát hozott össze a városi árvaház-nál királyi felsége nevére és b. e. Erzsébet királynő emlékére létesítendő ágyalaptványokra. Nagyvárad városa az alapítványokra vonatkozó alapító-oklevelet jóváhagyás végett felterjesz-tette a belügyminiszterhez. Tegnap értesítette a miniszter Nagyvárad városát, hogy az alapító-okleveleket jóváhagyta.

* **Ehatalmazott ülés.** Nagyvárad város központi választmányát tegnap hétfőn délelőttre hivta össze a polgármester, a választmány tag-jai azonban nem jelentek meg határozatképes számmal s így az ülést nem tartották meg. Holnap, szerdán délelőtt 11 órára újból össze-hivta a polgármester a központi választmány tagjait.

* **Telegdy József árpádi diszpolgár.** Árpád községe vasárnap adta át *Telegdy* József képviselőnek a diszpolgárságára vonatkozó diszoklevelet. Az átadás ünnepélyes keretekben történt meg. A képviselőt lovasbandáriumnal várták a község határában, ahonnan a község-háza elé vonultak. A képviselőnek *Csathó* József jegyző adta át az oklevelet. *Telegdy* szép beszédben köszönte meg a kitüntetést és ki-jelentette, hogy választói érdekében mindenkor szívesen fog elkövetni mindent a jövő-ben is.

* **A vármegye az igazolványos al-tisztek ellen.** A belügyminiszter tudvalevőleg legutóbb körrendeletet intézett minden főispán-hoz s meghagyta, hogy a vármegyei kezelő és segédzsemlényzet tagjai sorában előtorduló üre-sedéseket mindenkor igazolványos altisztekkel töltsék be. A rendelettel legutóbb foglalkozott a vármegye törvényhatósága s kimondta, hogy annak módosítása iránt felír a belügyminiszter-hez. A feliratot tegnap készítette el *Keszthelyi* Zoltán vármegyei főjegyző. A feliratban kifejti a vármegye, hogy Biharvármegyénél a napidijas irnokok a főispán által életfogytiglan vannak kinevezve és ugyanolyan jogokat élveznek mint a kezelő tisztviselők, tehát kebelbeli hiva-talnokok, akiket a vármegye szabályrendeletileg biztosított előhaladásuk felől. Ezekkel a napi-dijasokkal végeztetik a kezelési teendők leg-nagyobb részét, mert nincs elegendő irnokuk, tehát felelősségteljes kötelességeket rónak rájuk. A napidijasok elől a haladás útját nem lehet elzárni. A vármegye kéri, hogy a miniszter rendeletét, ha teljesen nem is, de a jelenlegi

napidijasokkal szemben függessze fel. A megye feliratát átadták, a napidijasok küldöttségileg dr. *Márkus* László országgyűlési képviselőnek, aki megígérte, hogy a ügy érdekében lépéseket fog tenni a belügyminiszternél.

* **Kik nyerhetnek Öszentségénél ki-hallgatást?** Eddig az volt a szokás, hogy a szentszéknél akkreditált osztrák-magyar nagy-követség a pápa Öszentségénél való kihallgatá-sok céljából bárki részére kiállította az ajánló levelet, ha az illető okmányilag igazolta ma-gyar vagy osztrák állampolgárságát. A közös külügyminiszter legutóbb akként intézkedett, hogy a vatikáni cs. és kir. nagykövetség csak olyan magyar vagy osztrák állampolgárok ré-szére állítson ki a pápánál leendő kihallgatásra szóló ajánló iratot, akik személyazonosságuk igazolása mellett erkölcsi bizonyítványt, vagy hazájuk illetékes közigazgatási, vagy egyházi hatósága által kiállított ajánlólevelet is mutat-nak fel. A nagykövetség előtt ismeretes, vala-mint kiváló hivatali állásban lévő egyének ré-szére azonban ezentul is az eddigi módon fog a nagykövetség ajánló irata kiállíttatni.

* **A kóser koszt.** A kardói csendőrség-nek tudomására jutott, hogy *Webermann* Izrael minden iparendély nélkül kóser kosztot ad a nála rendelőknek. A csendőrség az értesülés alapján megjelent *Webermann*nál és megkér-dezte, hogy milyen alapon ad kóser kosztot. *Webermann* a kérdésre dühösen azt felelte, hogy engedélye nincs, mert a községi bíró és jegyző hamis bizonyítványa alapján az enge-délyt nem kapta meg. A súlyos vád miatt az előljáróság *Webermann* ellen tegnap feljelen-tést tett.

* **Nagyszabású katonai gyakorlatok Biharban.** A VII. hadtest parancsnoksága teg-nap tudatta az alispánnal, hogy a közeljövő-ben Bihar, Temes, Arad, Békés, Hajdu, Toron-tál és Krassó-Szörényvármegyékben nagyszabású csapatgyakorlatok lesznek. A hadtestpa-rancsnok arra kéri az alispánt, hogy intézked-jék, miszerint a vidéken a nem iható vizű ku-takat »Nem ivóviz« felirattal lássák el. Ezen kívül a szükséges közegészségügyi intézkedé-seket minden téren foganatosítsák.

* **Bocskay szobra Kismarján.** A hajdu községek tervbe vették, hogy *Bocskay* fejedelem emlékét megörökítik s szobrokat állítanak fel. Legujabban a *Bocskay* szülőhelyén, a bihar-megyei *Kismarja* községben állítanak *Bocskay* szobrot. A kismarjaiak megbízták *Tóth* András jőnévű szobrászt, aki maga is hajdusarj, a nagy hajduvezér szobrának elkészítésével. — *Tóth* András a napokban készült el a szobor gipsz-mintájával, melyet a bizottság tagjai: *Fodor* Gyula főjegyző elnöklésével megtekintettek s azt meglegedéssel elfogadták. A szobor *Bocskay*t, a diadalmas fejedelmet karddal kezében ábrázolja s igen sikerült. Ercebeöntése őszre készül el s akkor országos ünnepély keretében leplezik le *Kismarján*.

* **A bórzeügynökök szabadon bocsá-tották.** Tegnap éjszaka *Rosner* Dávid, a csődbejutott *Rosner* és *Faludi* gabonabizomá-nyos cég eltűnt beltagja, au omobilon Bécsből Budapestre érkezett és önként jelentkezett a főkapitányságon. *Rosner* a »Neue Freie Presse«-ből értesült először a pánikról, amit eltűnése kellett s azonnal automobilba ült és a fővá-rosha utazott. A rendőri jegyzőkönyvbe, amit az éjszaka felvettek, azt mondta be, hogy terv-szerű bórzeümanőver volt az a híresztelés, hogy cége fizetésképtelenné vált, erről szó sincs, csak nagy anyagi veszteségei vannak. Erdekelttség eit

pontosan teljesíteni fogja s a differenciákat, amelyek az egymillió koronát megközelítik, ha-marosan kiegyenliti. A rendőrség, miután a viss-gálóbíró elfogató parancsot adott ki ellene, őri-zetbe vette *Rosner*t, de még ma délelőtt, mi-után a panaszokat ellene visszavonták, szaba-don bocsátotta.

* **Megszűnt a zárlat.** Az állatok között fellépett szá- és körömfájás megszűnt s a zár-lat alól Nagyvárad feloldatott. A tegnapi heti vásár azonban nem lett megtartva, mivel az idő rövidsége miatt a zárlat feloldását nem lehetett közhírré tenni s így felhajtás nem volt.

* **Véres korcsmai verekedés.** Vasár-napról hétfőre virradó éjszaka véres verekedést rögtönzött egyik tenkei korcsmában *Ferkó* La-jos odaváló legény. 11 óra felé ment a korcs-mába, ahol eleinte csendesen idogált, de ké-sőbb az alkohol nagyon a fejébe szállt és han-gosan ordítani kezdett:

— Mindenkit megölök, aki nem pusztul innen.

A vendégek elmenekültek, kivéve egy legényt, *László* Lászlót. Azonban vesztére, mert *Ferkó* neki támadt, kirántotta a bicská-ját és többször a legénybe szurta, akit esz-méletlenül szállítottak haza hozzátartozói. A gyilkos legényt a csendőrség letartóztatta.

* **Rémös gyilkosság Szalacson.** Ke-gyetlen gyilkosság hírért közli velünk szalacsi tudósítónk. Egyik odaváló legény, *Szász* Imre, agyonverte legénytársát, *Kovács* Jánost. Már régebbi idő óta haragudott a két legény egy-másra, míg tegnapelőtt a haragnak halál lett a vége. Több héttel ezelőtt történt, hogy a két legény a korcsmában összeveszett egy leány miatt. Most, vasárnap délután *Szász* Imre be-váltotta tenyegetését. A korcsmában mulattak, az odaváló legényekkel. Szürkület táján azután *Szász* Imre elment a korcsmából, hogy meg-lesse társát. *Kovács* János nemsokára jött is, hazafelé igyekezett, midőn hátulról *Szász* Imre egy doronggal úgy fejbévágta, hogy azonnal meghalt. A vizsgálatot megindították s a csend-őrség a gyilkos legényt beszállította az ügyész-ségre.

* **Kérelem magyar iskoláért.** *Erkenéz* község lakossága egy minden tekintetben meg-szivlelendő kérelemmel fordul a nagyközönség-hez. Magyar iskolát akarnak, mert nincs a községnek csak egy oláh iskolája s a község lakói azért magyarok, akik *Rákóczi* zászlaja alatt küzdöttek a szabadságért, ma már csak-nem teljesen eloláhosodtak. A magyarság érde-kében égető szükségük van a magyar iskolára, azután nincs hozzá pénz, azért most a nagy-közönséghez fordulnak támogatásért s mi hisz-szük, hogy kérelmük nem fog süket fülekre találni. A gyűjtést az iskoláért a községi iskola-szék indította. Az adományok ajkvetkező címre küldendők: *Szlávy* József községi isk. elnök, *Erkenéz*, u. p. *Erselind*, Bihar megye.

* **Korcsma és iskola.** *Bozsaly* községben legközelebb új iskolát építenek. Az iskolához mindössze 32 méternyire van *Márton* Jakab korcsmája. Az iskolaszék ezért kérelemmel já-rult a főszolgabíróhoz, hogy a korcsma áthelye-zését rendelje el. A főszolgabíró el is rendelte az áthelyezést, mely ellen *Márton* Jakab feleb-bezést jelentett be, azon az alapon, hogy az ő korcsmájában soha sincs lárma. A főszolgabíró azonban tekintettel arra, hogy a korcsma csak rossz hatással lehet a gyermekekre, ragaszkodik előbbi rendeletéhez és elutasító vélemény-nyel terjesztette be a felebbezést.

* **Gyakorlattal bíró** ügyes, gyors és gép-író azonnali belépésre felvétetik. Cim a kiadóban.

*** Pályázat a kolozsvári siketnéma intézetbe.** A kolozsvári siketnéma intézet igazgatósága átirta Nagyvárad város polgármesteréhez, hogy a város által létesített egy alapítványi helyet nagyváradi szül. és illetőségű siketnémaival töltsék be. Felhívja a rendőrkapitányi hivatal a siketnéma gyermekek szüleit és gyámjait, hogy akik ez alapítványi helyre pályázni óhajtanak, jelentkezzenek Réz Bertalan tb. alkapitánynál, földszint 36. számú szobában.

*** Nagy ékszeropis.** Szegedi rendőrség táviratilag értesítette a nagyváradi rendőrséget, hogy tegnap délután Steiner Samu ottani ékszerész üzletét Széllös Károly nevű 16 éves fiu átkulcsossal felnyitotta s onnan 15 drb női arany órát 6 férfi arany órát, 4 férfi arany láncot, több női arany nyakláncot, briliáns gyűrűket, függőket stb. mintegy 10,000 korona értékben ellopott s megszökött. Tettes személyleírása: magas, erős termetű, sovány arcu.

*** Lemondott körorvos.** Több mint egy éve nincs betöltve a hajdubagosi körorvosi hely. Otszöri eredménytelen pályázat hirdetés után végre az alispán dr Fischer Győző szigorú orvost helyettes körorvosnak rendelte ki. Fischer alig egy hónapi működés után tegnap beadta lemondását az alispánhoz. A lemondást azzal indokolja az orvos, hogy Hajdubagason nincs biztosítva megélhetése. A lemondás tárgyában a derecskei járási főszolgabíró tegnap az alispánhoz fordult tanácsért, hogy mi tőle legyen, mert újabb pályázat hirdetés útján egész biztosra vehető, hogy nem fog kapni körorvost.

x Fontos, Vadászok figyelmébe! Minden vadász tudja, hogy jól lőni csak jó fegyverrel lehet, tehát a közelgő vadászati szezonra hogy készen álljunk, vizsgáljuk meg fegyvereinket és azokat, ha hibásak, kijavítás végett küldjük Ladányi J. puskműves mesterhez, Rákóczi-ut Moskovits palotába, hol állandóan nagy raktárt találunk a legmodernebb fegyverekből és a leg jobb töltényt is csak itt szerezhetjük be. Telefon szám 269. M. kir. lőpor áruda.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
műbutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor darabok avagy egész lakásberendezések, iparművészi tervezések és költségvetések díjmentesen eszközöltetnek. Új szerkezetű service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselője, eredeti gyári árak mellett.

x Csépi gépekhez előírásnak megfelelő mentőszekrények, kötszerek és mindennemű gazdasági cikkek legolcsóbban az *Ujvárosi drogeriában* Sas palota szerezhetők be.

CZAPPALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítek
Tisztelettel
Czapfalvi József.
358

Értesítés.
Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK** cég alatt.
Kiváló jóságú modern és izléses kályhákkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és leggyorsabb ::
cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.
Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok**
(Óváry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** theol. könyvtárát míg a készlet tart *olcsón* kiárusítom. Benkő A. könyvkeresk. Rákóczi-ut 10 sz.

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNŐ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévy-palota,
Ezredévi emlék tér sarok.

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart **Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz.** Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben. ::

Siessünk
Radó és Kertész
női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,
Ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek *olcsón eladásra.*
Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha díszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk**, ha menyasszonyi kelenyűnket itt vesszük.

x **Csillár és fámáru gyártási telep:** Nagyvárad **Iroda s raktár** Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.** **Telefon 556.** Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

Hölgyeim!
Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézék meg. ::
TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

SZINHÁZ.
Heti műsor:
Kedd: Válás után, (a nyári szinkörben.)
Szerda: Cigányszeretem. (Fedák Sári felléptével.)
Csütörtök: Elvált asszony. (Fedák Sári felléptével.)
Péntek: Lotti ezredesei. (Fedák Sári felléptével.)
Fedák Sári a Babuskában.
Zsoltolt ház, tomboló lelkesedés és ünneplés jegyében folyt le a tegnapi Fedák-est is. Fedák Sári ezzel a szerepével is magával ragadta a közönséget, amely különösen a második felvonás hármaskéntében percekig tombolva tapsolt és háromszor megismételtette a táncot. Ezt a szerepet is úgy játszotta, hogy nincs művésznő, aki utánozni tudná. Játékában, minden mozdulatában, táncában van valami elbűvölő, művészi eredeti fedákos.
Sokaknak talán jobban tetszett a Cigányszeretem grófnőjében mint itt, különösen abban az egy kisé tuzott, féktelen jelenetében, ami

kor szegény Leóveyt igazán agyonpofozta. De ezzel a játékkal is megmutatta, hogy ő az igazi, az eredeti, a nagy — Zsazsa, aki nemcsak bukfcencet tud hányni a zene úterén, hanem egy eredeti nagy művésznőhöz, mondjuk a nevéhez méltóan — játszani is.

Mondanunk sem kell, hogy ruhái is szenzációs feltűnést keltettek. A többi szereplők is, élükön Horváth Micivel igazán kitettek magukért.

Az utolsó Fedák esték. Még három estén át lép fel Fedák Sári a Szilgigeti színházban. Ma este pihent tart a művésznő és ezúttal a társulat a nyári színpadon játszik. Bissen pompás vigiátéka, a »Valás után« kerül hosszú szünet után felújításra. Holnap este a »Ciganyszerlem« megy Fedák Sáival. A közönség megosztotta a színházi pénztárt, jegy már erre az esére nem kapható. De kapkodják a jegyeket az »Elvált asszony« és a »Lotti ezredesei«-hez is. Az »Elvált asszonyban« Fedák Sári új betétet ad elő, a Lotti ezredeseiben pedig pazar új kosztümöket mutat be az illusztris vendég.

Vas és rézbútor

gyári raklári

Székényág 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 686.

TANÜGY.

Az iskola akció és a miniszter. A Biharvármegyében megindított iskola mozgalomban igen fontos fordulat állott be. A legtöbb község ugyanis úgy határozta el a közigazgatási bizottság rendelete alapján az iskola felépítését, ha azt az állam a felépítés után átveszi. Az iskola ügyek nagyrésze eziránt már fel is került a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, ahonnan most csapatostul jönnek le, még pedig elutasító határozattal. Tegnap a bántolmacsi, bélörvényesi, botfeji iskolák ügye érkezett le. A miniszter a közigazgatási bizottság határozatát jóváhagyta, a felebbzéseket elutasította. A határozatban egyidejűleg kijelenti, hogy az iskoláknak állami iskolákká való átszervezését nem teljesítheti, mert nincs rá fedezet. Ha azonban addig nem volna lehetséges az iskolaszék szervezése, úgy tartásuk azt függőben és a kultusztárca költségvesésének szentesítése után ismét terjesszék azt elő.

TÁVIRATOK.

Ujabb földrengés Kecskeméten.

Kecskemét, július 17.

Kecskeméten reggel újabb földrengés volt, melytől a zsidótemplom kopulája ledől. A templom minden percben összemolható.

A Reichsrat megnyitása.

Ischl, jul. 17.

(Saját tud.) A kitűzött időnél korábban már 5 óra tíz perckor utazott el őfelsége Ferenc Szalvátor főherceg és suiteje kíséretében Bécsbe a Reichsrat ünnepélyes megnyitására. A pályaudvaron összegyűlt közönség a királyt mély hódolattal üdvözölte.

Bécs, jul. 17.

Az új Reichsratot ma nyitották meg. Most látszik meg, hogy az új választás minő rombolást végzett a ker. szocialisták soraiban. Az ó-konzervatív és keresztény-szocialista vezérek helyein mások, nagyrészt liberális és szocialista képviselők ülnek. Kimaradtak: Pattai, Weisskirchner, Lichtenstein herceg, Bielohlawek, Neumayer, Hierhammar és mások.

Féltizkor jelent meg Gautsch báró miniszterelnök, hogy a megalakulás körülményeiről a pártok vezetőivel tanácskozzék. A mai ülés pusztán a korelnök és a korjegyzők megválasztására és a trónbeszéd meghallgatására szorítkozott.

A trónbeszéd a külügyi helyzetről kedvezően emlékezik meg, majd utal a sok szociális reform megalkotására s egyben a véderőreformra is,

NYILTÉR.

Dr. Sor Dezső

ügyvédi irodáját

Kossuth Lajos-utca 14. sz.

alatt Mihelfy Adolf ügyvéd ur házá-

ban megnyitotta.

407

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpádlás nélkül is készít **kitünő** hirtelű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődőnek. Lapunk szerkesztője néhány hétre elutazván, őt távollétében dr. Krüger Aladár főmunkatárs helyettesíti.

KÖZGAZDASÁG.

A Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár alakuló ülése

Vasárnap alakult meg Nagyvárad legújabb takarékpénztára: a *Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár*. Tulajdonképpen nem új pénztárat alakulásról van szó, mert már 43 év óta áll fent előbb, mint piculás bank, utóbb mint hitelszövetkezet, a most takarékpénztárrá alakult pénztár, amely éppen ezen körülményben bírja legerősebb leltöltetést s kiterjedt működési körrel, szélesebb alapokon fogja bizonyára szolgálni a közgazdasági érdekeket.

Az új takarékpénztár a Nagypiac környékére teszi át helyiségét s valószínűleg szeptember, vagy október hónapban kezdi meg működését.

Az alakuló közgyűlésen több mint 500 részvény képviselőjében 30 részvényes vett részt.

Dr. Tóth Ferenc ügyvéd, aki a takarékpénztár alapításában tevékenyen működött, ismertette az alakulás történetét. A közgyűlés elnökekül *Schwarz Márton* ajánlotta, aki elfoglalta az elnöki széket.

Aczél Zsigmond bejelentette, hogy a 250,000 korona alaptőke teljesen jegyezve van s a 30 százalék be lett fizetve. Egyébként is a törvényes kellékek be lettek tartva. Az alapszabályokat csekély módosítással elfogadták.

Ezután az új pénztárat vezetőségét alakították a következőképp:

Részvénytársasági elnök: *Moskovits Miklós* dr, Igazgatók: *Schwartz Márton*, *Weisz Márton* dr, *Atzél Zsigmond*, *Szalai József*, *Farkas József*, *Bernáth Lajos*.

Felügyelők: *Várad Ödön* dr, *Középegy Kálmán*, *Lamm Mór*, *Neuländer Mihály*, *Kain Jakab*, *Széles Gyula*, *Redényi József*, *pótag: Nagy Lajos*.

Igazgató-tanácsosok: *Kassay Kálmán* dr, *Salamon Jakab*, *Márta Sebestyén* dr, *Kopasz István*, *Molnár Leo* dr, *Sziládky Ernő*, *Gerlán Gábor*, *Nagy Sándor*, *Szilágyi Géza* dr, *Veszlényi Kálmán*, *Löwy Mór* dr, *Székegy Jenő*, *Kovács Zsigmond* dr, *Blayer Kálmán*, *Grósz Imre* dr, *Barna Artur*, *Hegedűs Rezső*, *Hegedűs Nándor*, *Pogány János*, *Pántya Zakariás*, *Fischer József*, *Kondor Dezső*, *Fehér Albert*, *Zdanzsky László*, *Virányi Győző*, *Jakobovits Miksa*, *Horváth Géza*, *Láng Lajos*, *Borgida Béla* és *Schwarz Béla*.

Az alakuló közgyűlés után az igazgatóság megtartotta első ülését, amelyen a tisztikart alakították meg.

Az intézet vezérigazgatójává *Schiller Sándor* nevezték ki; ügyészek lettek: dr. *Tóth Ferenc* és dr. *Böszörményi Andor*; főkönyvelő *Kovács József*, pénztárnok *Spitz Jenő*.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonatözsden már lecsillapultak a kedélyek, Rosener vasárnap éjjel Bécsből automobilon haza érkezett és jelentkezett a rendőrségnél, honnan kihallgatás után szabadon bocsájtották. Az érdekelteknek 25 száza écot ajánl.

Az üzlet tegnap valamivel hanyabbb volt, kivéve a zabot. R-pce lényegesen elanyhult. Kész áru változatlan.

Határidők záralata:

Aprilisi buza (1912)	— —	11.30
Októberi buza	— —	11.04
Októberi rozs	— —	9.11
Októberi zab	— —	7.90
Májusi tengeri (1912)	— —	6.85
Juliusi tengeri	— —	7.36
Augusztusi tengeri	— —	7.44
Augusztusi repce	— —	14.40

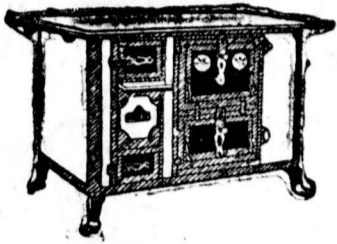
A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Uradalnok, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takarék tűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Árverési hirdetmény.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság közhirre teszi, hogy az Ezredévi emléktér 2. szám, zálogkölcson osztályában a lejárt és meg nem hosszabbított, illetve ki nem váltott zálogtárgyak f. évi augusztus hó 2-ik napján, dr. Örléy György kir. közjegyző jelenlétében reggel fél 9 órakor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelemzettel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tételszámai a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagy-Várad, 1911. július 17.

Leszámitoló és Jelzálogbank
részvénytársaság.

409

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: malt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett szerez, ingatlanok adás-vételénél legsikeresebben közbenjár

Biharmegyei Föld-
Hitel- és Áru közvetítő
vállalat Rítoók Zsigmond-utca
2. sz. Igazságügyi pa-
lota mellett.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlóműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvámegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

**MEGELŐZŐT
MOSKOVITS
ANATOMIAI-CIPŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület)

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalantó	50 »
1 tubus dr Heyder fogorém	50 »
8 » Thymol	20 »
1 » Stomatín	20 »
1 » tégely Odontin togpasztá	55 »
1 drb Odontin betét	85 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	85 »
1 » Jera violette brillantín	80 »
1 » francia brillantín	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantín	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajusakötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 »
1 » Diana crém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	88 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 »
1 » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	88 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	28 »
1 » vegtégely tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajuskefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az ákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10—	1250	1450	17—

Vajkőpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	360	480	560

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zománcos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TANSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

10585—1911. szám.

Arlejtési hirdetmény.

A város tanácsától nyert megbízás folytán a Nagyváradon építendő orsz. csendőrségi iskola építő munkálatainak vállalatba adása céljából folyó évi aug. hó 17-én d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. Föld, kőműves és elhelyező munka.
2. Kőfaragó munka.
3. Vas munka.
4. Ács munka.
5. Tetőfedő munka.
6. Bádogos munka.
7. Burkoló és beton munka.
8. Padozati munka.
9. Asztalos munka.
10. Lakatos munka.
11. Mázoló munka.
12. Üveges munka.
13. Kályhas munka.
14. Takarék tűzhely munka.
15. Vízvezeték és csatornázási munka.
16. Központi fűtés és melegvíz készítés.
17. Szobafestő munka.
18. Redőny munka.
19. Szigetelő munka.
20. Villamos világítás és óra berendezési munka.
21. Világító testek.
22. Terep rendezés és utépítési munka.

Az árlejtés feltételei a következők:

1. Az árlejtésen részt vehetnek mindazon szak-

értő hazai iparosok, vagy vállalkozók, kik iparuk gyakorlására engedéllyel bírnak.

2. Az ajánlat az összes munkákra, egyes munka csoportokra, vagy munkanemekre külön-külön tehető. Amennyiben valamely vállalkozó az összes munkanemekre pályázik, köteles a vállalatba vonandó iparosainak nevét is bejelenteni, illetőleg minden munkanemre tetszés szerinti iparost ajánlani, akik küzzül az árlejtést hirdető hatóság, a vállalkozó teljes felelőssége mellett szabadon választhat, illetőleg a meg nem felelővel szemben visszavetési joggal élhet.

3. A munkákra vonatkozó munkakivonatok és ajánlati minták ivenkint díjtalanul a városi mérnöki hivatalnál és Vágó József építőművésznél (Budapest. Fhg. Sándor-tér 4.) beszerezhetők, ugyanott megtekinthetők a tervek is és beszerezhetők az összes tudnivalók és utasítások. A vállalkozó köteles a munkakivonatokba egységárait beiktatni, a végösszegeket pedig úgy számjegyekkel, mint betűkkel kiírni.

4. Az 1 koronás okmány bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1911. évi augusztus hó 17-iki d. e. 10 óráig alulírott árverési küldöttségi elnök kezéhez nyújtandók be.

5. Csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek a kiszolgáltatott eredeti úrlapokon és ajánlati íveken tétettek és melyekben szövegmódosítás nem fordul elő. Kivételt képeznek az alternatív ajánlatok, melyek az eredeti úrlapok mellékletei gyanánt is benyújthatók.

Későn érkezett, távirati uton küldött, vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Ajánlattevő vállalkozók kötelesek 250.000 koronáig, ennek 5 %-át, ezenfelül pedig 2 %-ot bántépénz gyanánt Nagyvárad város pénztáránál az ajánlat benyújtása előtt óvadékképes értékpapírokban letétbe helyezni és ennek letételét igazoló eredeti nyug-

tát az ajánlatához csatolni. A bántépénzt az ajánlatához csatolni nem szabad.

7. A beérkezett ajánlatok Nagyvárad városházának bizottsági termében a beadás napján d. e. 10 órakor fognak hivatalosan felbontatni.

8. Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltevételeket s az ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ösmeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

9. A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok és magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Az ajánlattevőt ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés nem történik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

10. Azok a pályázók, akik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telep szerint tartoznak.

11. A munkát elnyerő vállalkozó köteles a munkát azonnal megkezdeni. Vállalkozó minden kötelezettségében a művezető építész és az építési elnök bizottság ellenőrzésének tartozik magát alávetni.

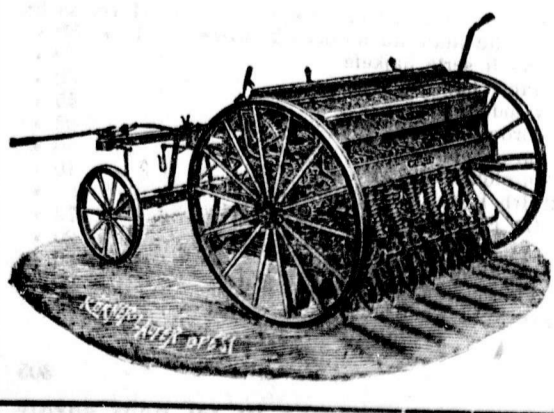
12. A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Kelt Nagyváradon, 1911. július 12-ik napján.
Komlóssy József,
tanácsnok mint az árverési
küldöttség elnöke.

404

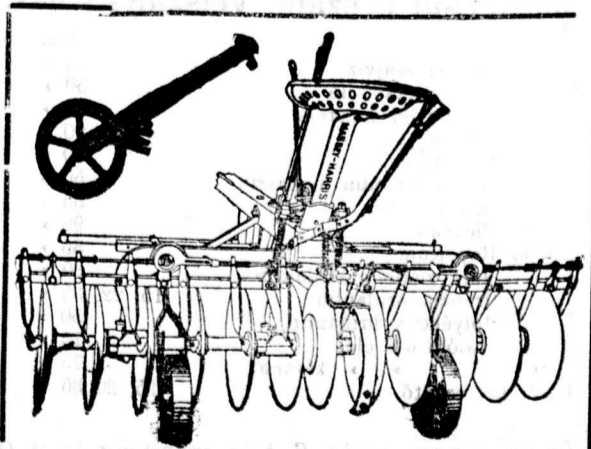
Benzinmotorok, gőzgépek, gőzcséplőgépek

RECORD-DRILL és RECORD II. műtrágyaszóróval kombinált vetőgépek,

Resicai acélekék,
Amerikai tárcsásboronák
Kalmár-rosták és
egyéb mezőgazdasági gépek
állandóan raktaron vannak.

Árjegyzékkel, ajánlatokkal szívesen szolgálunk.

Magyar Királyi államvasutak gépgyárának vezérügynöksége nagyváradai fiók.

Nagyplac-tér 1.

400

Telefon 858.